

Velferðarnefnd Alþingis
Nefndasvið
Austurstræti 8-10

Sent á nefnasvið@althingi.is
Samrit sent á félags- og jafnréttismálaráðherra

Reykjavík, 19.mars 2020

Efni: Umsögn um breytingar á lögum um atvinnuleysistryggingar og á lögum um Ábyrgðarsjóð launa (minnkað starfshlutfall), þskj. 1128 – 664. Mál á 150. Löggjafarþingi

Leiðsögn – stéttarfélag leiðsögumanna, fagnar því að sértækar ráðstafanir verði gerðar nú á þessum óvenjulegu tímum, en vill koma á framfæri miklum áhyggjum af stöðu félagsmanna sinna.

Staða leiðsögumanna á vinnumarkaði er mjög veik. Ráðningarsambandi flestra leiðsögumanna við vinnuveitendur má líkja við daglaunamenn hér áður þar sem leiðsögumenn eru ráðnir í ferð sem getur varað frá nokkrum klukkustundum upp í nokkra daga og jafnvel vikur. Engin laun eru greidd á milli ferða og er atvinnurekendum heimilt að fella niður ferð með allt niður í 24 stunda fyrirvara án þess að greiðsla komi fyrir. Má því líkja þessu við að vinna er í boði þegar aflast en enginn vinna né afkomutrygging þegar aflabrestur ríkir og bera leiðsögumenn tjónið einhliða.

Fæstir leiðsögumanna eru með fast ráðningasamband við sinn atvinnurekanda. Ferðaráðningar er meginreglan og starfa félagsmenn fyrir margar ferðaskrifstofur, ýmist sem launþegar eða verktakar. Uppsagnarfrestur er enginn og atvinnuöryggi ekkert.

Ferðaráðnir leiðsögumenn vinna á öllum tímum sólarhrings, allt eftir þörfum verkkaupa. Stundum eru þeir ráðnir í langar ferðir og tímafjöldi vinnuframlags yfir tímabilið misjafn. Ferð getur hafist klukkan fimm að morgni er ferðamenn eru sóttir á flugvöll, farþegar næsta dag í hvíld og því engin vinna, á þriðja degi er síðan fjögurra til fimm tíma ferð í Bláa lónið, svo sex daga törn þar sem gíst er fjarri heimili, en eingöngu metið og greitt sem 11 klst. vinna á dag. Síðasti dagur ferðar fælist svo í að koma farþegum á flugvöll. Leiðsögumaður er þó bundinn þessa daga og getur ekki tekið að sér aðra vinnu á meðan. Þá er að sjálfsgögðu einnig unnið um helgar og á lögbundum frídögum.

Margir leiðsögumenn hafa, nú eðli málsins samkvæmt skráð sig atvinnulausa og beðið ferðaskipuleggjendur að skila gögnum um starfshlutfall til Vinnumálastofnunar. Komið hefur í ljós að útreikningur á starfshlutfalli leiðsögumanna er tilviljanakenndur eftir fyrirtækjum. Flestir virðast fara þá leið að telja unna tíma á hverju almanaksári. Með þeirri reikningsaðferð ná nánast engir ferðaráðnir leiðsögumenn 100% starfshlutfalli. Með öðrum orðum, það er ekkert samhengi á milli tryggingargjalds sem greitt er af heildarlaunum félagsmanns og áunnina réttinda til atvinnuleysisbóta. Veldur þetta gríðarlegu óöryggi meðal félagsmanna okkar.

Leiðsögn telur því rétt að skoða aðrar sértækar leiðir. T.d. mætti miða við að ef leiðsögumaður nær lágmarks mánaðartaxta að meðaltali s.l. 12 mánuði og af því verið greidd tekjutrygging þá sé það metið sem 100% vinna. Nauðsynlegt er að skoða allt tímabilið þ.e. ekki mánuð fyrir mánuð því ferðaþjónustan er sveiflukennð grein, sem fylgir árstíðum og fríum erlendra ferðamanna. Þ.a.l. geta leiðsögumenn haft stopula vinna einhverja mánuði, undir lágmarkstekjum, en mjög mikla yfirvinnu aðra mánuði.

Einnig mætti skoða önnur úrræði t.d. borgaralaun eða aðra útfærslu. Bera má bera störf og stöðu ferðaráðinnna leiðsögumanna við stöðu listamanna og ef til vill væri rétt að skoða sérstök úrræði eða lausn sameiginlega fyrir þessa hópa.

Rétt er að benda á að ferðþjónustan tók við mörgum sem voru á atvinnuleysissskrá eftir síðasta hrun og er nú stærsta atvinnugrein landsins. Starf leiðsögumannsins hefur því orðið að heilsársstarfi hundruða manna. Eitt og annað hefur verið gert í kjarasamningum til að styrkja almennan kjarasamningsbundinn rétt félagsmanna en lítið borið á því að látið hafi verið á hann reyna, enda nýtur starfið engrar lögverndar og hver sem er þykir til þess hæfur að stýra hópi ferðamanna um landið. Stjórnvöld hafa heykst við að taka á málum ferðþjónustunnar og skapa henni ramma sem tryggir launafólki rétt. Samkeppnin er óeðlileg, mjög mikið um undirborganir og ólöglegar ráðningar.

Vonandi gefa þessir skritnu tímar sem við nú lifum okkur andrými, og kjark, til að setja þessari atvinnugrein ramma og stöðva ástand sem líkist helst villta vestrinu og er í engu samræmi við þann metnað sem við Íslendingar ættum að hafa sem síðað nútímasamfélag.

Fh.stjórnar Leiðsagnar -stéttarfélags leiðsögumanna,

Pétur Gauti Valgeirsson formaður